
Báthori Csaba

APÁK TITKAI

Kígyótojás

Őt, megint őt látom, elevenen.
Minden nevetés utolsó kísérlet.
Nedves, frissen fésült haja az ápolt
férfit pótolja. Ragyog, mint a fényes
lőhát. Szeme alig moccan, a lusta
két tetszhalott daganat. Zöldre gyűrött
zsákvászon homloka embert kereshet,
nem engem, a becsinált kiskakast.

Sötét szempilla, száraz könnypelenkák.
Zsákvég arcában a száj, azt a nők már
eltemették. Kórákásnak maradt itt
a végítélet veteránjaként.
Csak én hallom, hogyan visít a csőben
a patkány. Világ vetél el, amíg mi
horogra kerítjük egymást. A barna
kátrányos fogak örölik a kérdést.

„Öcsi, rendben?” Röppen a szó a sörtől,
a behörpölt négy korsó kerozintól.
Ő az ő anyjához zuhant, én meg
az enyémhez. Idegen hüvelyekbe
mártott agglegénykanóc. Bedarálta,
egyszer ellopta kérges önmagától
egy bebúgatott vaginasiló.
Azóta kígyó, én kígyótojás.

Szaporodott, de lenni nem tudott
senkiért. Kussolt, vigyorgott, csendbe mart,
mint a cápaszáj. Csak engem ürített
célba rideg ágyékkal, nem futotta
többre. Némán s későn simogatott meg.
Már besárgult. A fehér temetőben,
még ott is sütt az arca, a démon,
a jég: Meghalok, mert megkönyörültél.

Szárnymaradékok

Feltápázkodom, míg veri belém a
lelket. Rozsdavörös, halott aranyban,
lágý és forró bűntudat-adagokban
csepegteti belém, dörzsöli rám
a nehézkedési erőt. De érzem:
elbukom a tájban, figyelem ólom
szárnyaim, nehogy felröppenjek a
levegőbe, hol se gázló, se korlát.

Sebek, tollak, dermedt szárnymaradékok.
Hegyes gazban járhatja szívemet,
míg férfi nem szövődik a puha
zöld gombolyagból. Elmegy, de nem oltja
el a tüzet. Felém fordítja púpját.
Nem veszi észre: tévúton vagyok már,
hogy más, kegyetlen fajú cseperedjem.
Minden tűzben van egy darab belőlem.

Sötét, fehér szelek gyűjtik, sodorják
fantomörömeim. Korall az orrán,
víz a homlokán, dermedt lepkék az
ajkain. Minden hínár-pillanatban
túlélem most saját függésemet.
Vörösebb vagyok, mint a kanyaró,
amíg várja, összetörök-e még,
vagy félelmemhez fűzöm darabokban.

Katlanába lökött. Aztán kimentett.
Ahhoz, hogy repüljek, vagy vízbe bukjak,
még el kellene felednem a szárnyam.
Kétségbe lótt és megvett a rövid
óriás. Dicséret s lejáratás
nélkül nem szerezhettem meg apámnak.
Nélkülem csábította a szabadság,
és nemléte velem együtt ér véget.

Halasi Zoltán

GYERMEKJÁTÉKOK

Tátogó kéz

Elmerülve a tóban,
egy kézfej a víz színén,
a másé, a sajátod,
mint külön élőlény
kelti a fényből sodrott
ezüstös gyűrűfodrot,
s te ezt a szája tátott
varangyot vagy halat
iszapszín víz alatt
egy plankton szemével látod,
amint égboltot rajzol
föléd és téged hajszol
a meg nem foghatóban.

Tűzkigyó

Az éjszakában elveszetten,
kimaradva a földi jókból,
valaki ott ül közeledben
és vigaszt remél vízióktól,
levert kamasz, görbe ágvég
paraszával hadonászik,
mintha Téged írna, holott
a parázs fénykigyója árnyék
a levegőben, egy másik,
nem ismert írás negatívja;
a kamasz nem olvassa – írja,
aszerint, ahogy álmodod,
unatkozó Tökéletes,
valami rossz iránti vágyban,
hogy lehess, meg ne is lehess,
kamasz, fénykigyó, parázs,
Te, elveszetten éjszakádban,
csak vízió vagy, valahányszor
a fák közt remény, szikra táncol,
s kőkörön belül roppanás:
kiszáradt hahota lángol.

Sikari

Szikes tófenék voltam,
szabdalt kéreg földte
fekete iszap.
Hőben hevertem holtan,
sötétbe préselődve,
se arc, se vég, se tag.

Anyagba, belém vájt bőszen,
közegemből kitépett
egy kopasz kisfiú.
Sártéglát püfölt belőlem,
sarokkal belemélyedt,
arc lettem, homorú.

Felhős égre, fa oromzatra,
drótkerítésre láttam
fél pillanatig.
Majd fölemelve s földhöz csapva,
arcvesztő robbanásban
engem zengett a szik.

ROSSZ ÉV

*„Sicyont ragály lepte, mert a város
nem fizette ki a művészeket.
A félbemaradt istenszobrok
a maguk módján bosszút álltak.”
(Idősebb Plinius)*

Panaszlod, hogy Marsilia a brit ólomra extra vámot vet ki?
Hogy Tarentumnál kalózkézre került sok egyiptomi gabonád?
Hogy vihar sülyesztette el sidóni üvegrakományod?
Micsoda tavasz! mondod. S a nyár, az sem volt kíméletesebb!
Apád lábát – érszűkület – levágták. Elsőszülött fiadról
a parthiai fronton hosszú ideig semmi hír, aztán:
hogy fogságba esett. S hogy nehéz légzésed sem múlik,
hiába nyalsz naponta krizokollát mézzel? És a minap:
gúny tárgyá lett a képed Scaurus átriumában?
Hitvesedet gladiátorviadalon látják ajduldozni?

Aszály a földeken, bérházaidban éhínség dühöng?
Azt mondd, kell hogy legyen magyarázat? Vagy
tebened, vagy fentről kimért sorsod rá a válasz?

Barátom! Sicyon tragikus vétke tiszta. Te nem vagy drámahős.
Lelked gőzölgő mocsarában az égiek sem igazodnak el.
Hagyd Apollót. Egyébiránt az istenekre fogni ezt olyan,
mint borostyánt a hiúz hólyagjából származtatni.

Mondd: rossz évem van, rossz évem van, rossz évem van.

Szuly Gyula

HADISTEN ÉGITESTE KÜLD-E FÉNYT?

*„Itt ma belső hidegháború folyik.”
(John Lukacs)*

I

Felhághatok-e Kenyérmezőre
még olyanféle táncmulatságra,
amilyen ott a Kinizsi tánca
lehetett, a fogán törökökkel?
Találok-e ütemet utána
s a fogamra való törökökre,
hogy amit ma megtart még az ínyem,
ez az utolsó tánc – idegen kéz
dicsőségét hirdetve – kitorjé?
Harsog ott a diadalmi ének,
vagy az örökké zúgó fülem
odaképzelt hangfelvétel őre?
De kinek is lenne még ínyére
vagy a kedvére való mulatság
a történelmi tánc, múmiákkal
ingerkedő tánra perdülésre?
Akinek odahívogatói
baljóslatú szívhangjai lettek,
ma késztessek olyan vitustánra,
amilyet ott az a vitéz lejtett?
Mi lenne, ha megelevenedne

a török a fogamon a táncba,
és onnan a szemembe kiáltja:
„Bár ha lettek volna azok akkor
ilyenek, amilyen te vagy itten,
akkor minket segít meg az Isten!
Nem is abból mondom, hogy öreg vagy,
látlak ugyan megfiatalodva
nem ilyennek, de még pipogyábbnak,
harcoltál volna bár itten, akkor
én járom a tetemeddel ropva!”

Itthon ülök, nem Kenyérmezőn,
csatadalokat énekelek,
mindegyik falam beleremeg,
s a fülelő szomszéd átkopog:
„Hogy ki katonája maga ott,
a legszebb katonája? Hold ragyog,
a műezzin énekelget ott?
Bajvívásra bőszült láb dobog?
Rabló jött? Még egyedül van ott?
Hisz az nemsokára jönni fog,
úton, útfélen lenn oldalog.
Hallja meg hát lenn, hogy itt mi zeng,
ez az éneke rendítse meg,
vagy ha kegyeseket fújna maga ott,
úgy fordul az végre önmagába,
s kelne benne lelkiismeret;
szándékai elenyésszenek.”

II

Ez a ház nem várhat semmi jóra,
ezt már senki nem javítja meg,
Isten a kezét levette róla,
felnyögött a tetőszerkezet,
a támfalakra kúszik néha nóta,
megtépázott hangja áthalad,
surran erre-arra, mint a macska
a másik emeletre, otthonokba
(hiába vártak ottan jobbkat),
széles kedvű ember énekel
jódogában (látszik, jó a dolga),
fújja, hogy a „bérces Kárpát ormán
őrt áll sok ezer magyar vitéz”.
(Tudja ez, milyen a Kárpát orma,
emlékszik-e, milyen volt a vész,
és van-e most, ki azzal „szembenéz”?)

Az ő fagyától hűlt le így a ház.
 Didergése pengő vacogás
 pizzicatóját sziszegve hozzá
 és még talán a harsány énekéhez
 viczorogtatja is a fogát,
 míg odalent hólepelbe burkolt
 átfázott és éhező csapat
 a kaputól alig távolabb
 némelyik bemélyedésbe fészkelte
 tábora már hetek óta tart.

Honnan hallani az érkező
 ismeretlen, gyanús léptekeket?
 Egy lakó, az ötvenötből egy –
 felriadt rá, még időbe hallja,
 itt járkal az ellenség – ha van –,
 kitárja rá ajtaján a rácsot,
 nem kell már a rács, a támadások
 célja inkább ő legyen, kit úgysis
 nagyon közelget már a szívroham.

Március van, és a tél marad.
 Rossz idő hazája lett a ház.
 Megrendíthetetlen jégvilág
 hol nyáron át is fagyhalál arat.

III

A lépcsőházban cserkészcsapat
 kiáltaná is már a számomat,
 sastekintet függ a számomon,
 egy számjegyét még rejtve vonzoló,
 ezért nem tudja most kimondani,
 és retteg, hiszen vannak számai,
 én fogom az övét kiáltani?
 míg rajtam azt a másik számjegyet
 kivenni tisztán onnan nem lehet.
 Melyikünk hullik el hamarabb,
 s a tovább élő lesz-e boldogabb?

Felismerem. Tudom, ki az ott.
 Ő lehetett, ki elkomorodott,
 mikor látta, hogy visszakullogok
 a számkivetésből. Pesten, Budán
 szegezte szűrős nézését reám,
 és most is ő követ lépten-nyomon

a Margit hidon és a Lánchidon
 a kőoroszlán mellől lesve, lát,
 ha megyek visszafoglalni Budát.
 Úgy hiába bújtam álruhába,
 hogy visszaszivárognak Budára
 csak báméskodva, mint a sok török,
 amikor Budát elfoglalni jött.
 Ő megnézett, és azóta lát,
 hogy somfordálok Budára át.
 Jól látom? Ő az; felismerhető
 az árkolt homlok, mélyült arcú
 (én öregedtem-e meg így, vagy ő?).
 De elmaradt; ez mégse lehetett
 ő, a léptem nem ismerte meg,
 vagy mást követ, ki nálam öregebb?
 Mi dolgom ott, hogy Budára megyek?
 A Zsigmond utcán megállt az idő.
 Álnév a táblán, milyen utca ez,
 s ki az, ki itt velem ma is szemez?
 Hát mégis itt van? Gép kattant. Levett.
 Egy kapualjból hogy került elő,
 ki mostanig már szentek szentje lett?
 Saulus ő, még engem megkövez.

Ma melyik utca s melyik rész „szabad”?
 Pesten vagyok. Az ellenség marad!
 Jól sejti, hogy még vannak terveim:
 egy tájat látok, s a mocsarain
 az átkaroló hadmozdulat
 vesztébe süllyeszt harcocsit, lovat,
 ott emberélet hírül sem marad,
 így ők lesznek, akik hullanak
 – ha késlekedve tör rám szívattak.

Még pesti utcát rónak lépteim,
 ha rogyantan, de itt vagyok megint.
 Követnek. A bal karom törött,
 egy felderítő járőr fellökött,
 hogy kitépje a hadititkokat,
 remélte, táskám olyat tartogat,
 és nem tudta, hogy csaliterveket
 röpít világgá, s jobbat rejteget
 még az agyam, még jobbakat tudok,
 s az cselvetés, amivel elfutott.

Ebsont beforr, vagy jön kutyára dér?
 Minden rosszcsont túl sokáig él,
 s aki a rég letűnt idő nyomán
 az eltűnt részét éli igazán,
 s még az ő kardját tisztítja csiszár,
 tán most is „vidám hanczurára” vár,
 ott, hol romhalmaz s tömeghalál
 emléke máig is szemekre száll.

Mars fénye int onnan, hol már letűnt.
 Most újra kél, és az marad velünk?

Győri László

A NYAKATEKERT KÉVEKÖTTÉL

Találkoztam egy réges-régi barátommal, aki ugyanúgy parasztyerek volt, mint én, sőt még inkább az, mert én nem falun, egy kisvárosban nőttem fel, a földre, a tanyára csak kijártunk, ő viszont falun is élt, ott helyben fogta munkára a család. Beszélgetünk erről-arról, elejti: – Eladom a szülői házat. – Jól teszed – mondom neki –, lejársz évente egyszer-kétszer, az bizony nem elég, tönkremegy, elpusztul minden, ismerem, nekünk is van egy falusi házunk, reped, szétfagy a cserép, hullik a vakolat, roskad a tető, mindig akad rajta igazítani-, javítanivaló, azt a kis kertet is muszáj tisztán tartani. – Erről jutott eszembe ártatlanul: – Mondd, te szoktál még kapálni? – Én?! Hogy képzeled! – háborodott föl teljes lelkéből, egészen gyalultatlanul, még bele is vörösödött. – Kapáltam én eleget gyerekkoromban! Nem robotoltál te annyit egész életedben, amennyit én gyerekkoromban dolgoztam, soha, érted, soha!

A nagy indulatot tiszteletben kell tartani, azzal nem lehet vitatkozni, ha valaki meg van győződve, hogy egyes-egyedüli a világon, annak ugyan elébe vethetsz bármi szót, nem használ, itt a fergeteg, a hurrikán esete forog fenn, az észet elsodorta, még a darabjai is messze kóvályognak. Ha többet dolgozott, ha én csak ne is próbáljak halkan vetélkedni vele, az más, akkor két határban járunk.

Ő tehát elvből, sőt haragból nem kapál. Én igen. Nem fogadtam meg, amikor odahagytam a szülői házat, hogy kapát ezután kézbe nem veszek, de a nélkül is úgy képzeltem: az egyetemmel hál' istennek vége a földdel való társalgásnak, soha többet nem nézek bele a hantokba. Ötvenévesen aztán vettünk egy kis nógrádi telket, s egy kis zöldséges-, egy kis virágoskertet csak művelünk benne. Ez a kapamunka azonban már nem az a régi. Nem múlik rajta kenyér, betevő falat, adó, végrehajtás, nem kényszer, kedves kis multság, könnyű vigalom. Úgy tetszik, hogy tetszik.

A városi gyereket nem tudják úgy befogni a munkába, mint a kisvárosit, a tanyasít;